

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prijedlozi su plima, eglati itd. tiskaju po običnom cjeniku li po dogovoru. Isto tako je sa prilozima. Novci se šalju poštarskom napuatacom (assegno postale) na administraciju „Nashe Sloge“. Ime, prezime i najbližu postu valja točno oznaciti.

Komu list nedođe na vrijeme, treba to javi odgovarajućim otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

Izdati svakog četvrtka na cijelom arku.

Dopisi se ne vraćaju ako se ne tiskaju.

Nabiljegovani listovi se neprimaju. Predplaćena s poštarnom stoji 45 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodine. Izvan carvine više poštarina.

Na malo jedan broj 6 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom razi male stvari, a slogova sve pokrvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Početkom ovoga mjeseca otvara se predplata na „Našu Slogu“ za treću četvrt li drugu polovicu ove godine. Mi nastojimo po najboljih silah, da zadovoljimo željam naših čitatelja i potrebama našega naroda po Istri, pak možemo punim pravom očekivati od jednomišljenika i prijatelja, da će na vrijeme predplatu na list ponoviti. Molimo dakle sve naše dosadašnje predplatnike, koji nisu, da bi izvolili čim prije predplatu za II. tečaj 1895. obaviti, a stare dužnike sjecaмо obiljno, da već jednom učine ono, na što se kao poštteni muževi obvezaše. Ciena nalazi se na čelu lista.

Uprava „Naše Sloge“.

Govor

zastupnika Vjeboslara Spindiča, izrečen u carevinskom vijeću dne 4. t. m. j. prigodom razprave o proračunu ministarstva unutarnjih posala.

(Hrvatski):

Visoka kućo!

Nas zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre je premalo, a da bi mogli izneti sve potrebe, sve želje naroda, koga zastupamo, sve krivice, koje mu se nanasaju. Kad dodjemo do rieči, moramo nešto dalje govoriti. Nečinimo to s toga, jer želimo govoriti, nego s toga, što ima mnogo i premnogo toga, što nam je ovdje iznašati i za što valja, da lieka tražimo. Nismo govorili kod obće razprave. Hoćemo, koliko nam bude dozvoljeno, kod pojedinih ministarstva izneti ono čim kraće, što se istih tie. Tako ću ja danas kod ministarstva unutarnjih posala obzirom na političku upravu u našoj pokrajini.

(Slovenski):

Vi-oka kućo! Zadoljih godina podiglo se ovdje u carevinskom vijeću toliko tužba proti nesretnoj politici, koju se izvadja posljednjih desetljeća u Primorju, napose proti političkoj upravi, da se može u tom obziru jedva koju pokrajinu sa Primorjem pripisodobiti. Te tužbe dokazane su dostatno prilično mnogobrojnim interpelacijama ovdje podnesenimi, i govori ovdje izrečenimi. Spomenute interpelacije podnesle su većinom neodvisni hrvatski i slovenski zastupnici — a ovdje osobito naglasujem — da su iste podpisali uvijek naša braća iz Češke i Moravske, a često i krlčansko-socijalni zastupnici. Većina njih podpisali su i hrvatski i slovenski zastupnici nalazeći se izvan koalicije, te se oni i druge postavili, više jih podpisali pojedini članovi slovenskih zastupnika, koji su se nalazili u tada postojećoj koalicii. Pa kao što mi je znao, što smo ovdje u carevinskom vijeću podijeljeni u tri stranke, i što nesahajavamo jednu stranku, to ipak rado priznajemo, da su svi zastupnici slovenskoga i hrvatskoga naroda više interpelacijah podpisali, dakle i oni, koji bijahu u koalicii, a oni bi ih bili i više podpisali, da nebijahu vezani na zaprt stranke i na obzire stranke. (Zastupnik Povše: Tako je!)

Ako su pako oni usprkos tomu više interpelacijah podpisali, to je svakako dokaz, da bijahu u istih navedene činjenice istinite, koje trebaju popravaka. Ove interpelacije i govori svratili su skoro obćenito pozornost na Primorje. Ista c. k. vlada, a napose središnja politička uprava, nije mogla odnošaje u Primorju mimoidi. Ona je morala također nešto učiniti, a ja priznajem ovdje rado i otvoreno, da je ona zalaju godinu i pol doista koješta učinila. Nije li pako više učinila, tada valja uzroke tomu, po mojem mišljenju, tražiti u dvih okolnostih; u nemoci prijašnje vlade koalicii i u nedostatkih, česte posve netočnih obavještilah, koje je središnja politička uprava iz Primorja primala. Vlada koalicii bijaše nemoćna ne samo za to, da izvede veće radnje, kao što je iz-

borna pretnaka, proračun, već i za to, da dobro, redovito i zakonito upravlja. Ona bijaše sastavljena od različitih živinja, te ako se je htjelo jednu ili drugu stvar izvesti to se je uvijek bojala, da će se takodjer kod uprave; dapače i kod promjene osoblja za jednom ili drugom strankom sukobiti.

Jasno govoreć, koalicii bijaše primjerica tako nemoćna, da nije mogla niti jednoga činovnika iz Primorja naknuti, premda su za to svi razlozi govorili, i to osobito radi toga ne, jer je taj činovnik sa talijanskimi zastupnici u prijateljstvu — neću da rečem više, nego li u prijateljstvu — i što je s timi zastupnici uvijek njemačka lievica držala, i što bi se bilo i njemačku lievicu uzemirilo, da se je onu osobu odstranilo.

Tako se dade nemuć vlade koalicii i kod drugih prigoda u samom Primorju razumačiti, na primjer kod pitanja o slovenskom poslanstvu u Trstu, u pitanju o sastavu liste potroznika i kod vrlo poznatog pitanja o dvojezičnih tablah.

Sveta poslanstva drže se, kako gospoda znadu, po čitavom svijetu u svih jezicah, i to u onom jeziku, kojim se služe ljudi, za koje se poslanstvo priredi. U Trstu, god. 1894. poslije narodnjemu Krstovu, nije se moglo održavati sveto poslanstvo u slovenskom jeziku, i to u gradu, u kojem je pred manje od 40 godina sama vlada 52 postotka Slovenaca našla (Čujte!), i to radi toga, jer je c. k. namjestništvo izjavilo, da ono ne može jamčiti za mir i red.

Grozili se naime nekoji Talijani, da će izazvati nemir i nered.

Gospodo moja! Pravredno sastavljenu listinu potroznika kod okružnog suda u Rovinju, po kojoj bi bili i Hrvati, koji spadaju pod to okružje, sudjeni od muževa, koji poznaju njihov jezik, moralo se uništiti i drugu sastaviti, jer su Talijani proti prvog listini protivili. Tako će se dogoditi, da će se Hrvate pomoću tumača i nadalje suditi u pokrajini, koja je u velikoj većini hrvatska; 140.000 Hrvata, službeno nabrojehni, a sa Slovenci 185.000 stoji napram 118.000 Talijana (Čujte!)

Kod pitanja o tablah, kod čega je naime vlada nalazila, da se na uređih u Istri izvjesje dvojezične table, takodjer hrvatske, dotične slovenske, uzmakla je. opet vlada, jer su i proti tomu Talijani prosvjedovali; premda bijaše to stvar pravredna, u zakonu utemeljena i posve naravska, ipak je vlada uzmakla, te je već pravlo okolo osam mjeseci, a uređi u Istri jesu bez ikakvog napisu. (Čujte! Čujte!) stalno jedin u našoj monarhiji, i po svojoj prilici jedin u čitavom naobraženom svijetu.

Ako je vlada uzmakla u poslu tako pravrednom, u zakonu utemeljenom i posve naravskom pred vikom u Istri vladajuće stranke, tada je ona pokazala tim najvrće nemuć i njezin ugled spa je na najniži stupanj kod svega pučanstva Primorja.

Drugi uzrok, što nije središnja politička uprava u Primorju više učinila, nego li je učinila, jest u tom, što je ona iz žute kuće u Trstu netočna i pomankljiva izvješća primala. Ja bih morao govoriti sate i sate, kad bih hotio dokazati sve one činjenice, koje sam ja i ostali moji drugovi iz Primorja o tamošnjem upravi naveli; ja toga pako neću činiti, i ne trebam, da to činim. Ograničiti ću se samo na one slučajeve, koje je prijašnji ministar unutarnjih posala razglabao i pobijao. Kadno bijaše ponajprije decembra 1893. u proradskom odboru irendentizam u Primorju spomenut, mislio je gospodin ministar, da se irendentizam u toj zemlji na to ograničuje, što postoji u Italiji, u Milanu ili gdje drugdje jedna tajna tiskarzna, u kojoj se tieka tajni list, kod diele u Trstu dvie osobe. One dvie osobe, da bijahu u ustalom onih dana ubravnene i tim bijaše, po mišljenju njegove preuzvišenosti, konac irendentizmu u Primorju.

Tako je misliha njeg. preuzvišenost ministar unutarnjih posala (Dr. Laginja: On nije tako mislio!) ja se moram držati onoga, što je on javno izjavio. Kad se je pako kasnije množilo primjera u carev. vijeću navelo, tada nije više mogla nj. preuzvišenost slučajeve po-

bijati. S druge strane reklo se, da se valjda neće kazati, da je i c. k. namjestnik irendentist. Gospodo moja! To se nije doduše reklo, ni vrlo je značajno, što se je moralo cesarokraljevskoga namjestnika uzeti u obranu radi irendentizma. Na svaki način toliko stoji, da je taj namjestnik pomankljivo i krivo prijašnjega ministara unutarnjih posala o irendentizmu izvješćivao, ili da je hotjela nj. preuzvišenost prijašnji gospodin ministar unutarnjih posala stvari zamutiti ili zabašuriti. Jedno ili drugo stoji nepobitno. Ja toga neznam, te bi nam se to jednom kazati imalo. Mojim ponešto peduljim govorom od decembra 1893. zabavila se nj. preuzv. prijašnji ministar unutarnjih posala mjeseca aprila 1894. U onom govoru našao je gospodin ministar 104 različita slučajeva. Od tih 104 slučajeva, oznatio je dva kano netočna, ogradi se takodjer proti nekojim riečim cesarokraljevskoga namjestnika u Trstu u jednom trećem slučaju. Jedan slučaj proteže se na dva svećenika, koji nisu mogli doći u Poreč u velikom čednu 1891. jer im se je demonstracijom zagrozilo. Njeg. preuzvišenost pobijala je taj slučaj. Svećenici nebijahu između mojega govora i onoga njegove preuzvišenosti o tom niti preslušani; oni svećenici živu još, te vam mogu uvijek sa svjedoci dokazati istinitost onoga, što sam ja u tom obziru kazao. Njeg. preuzvišenost bijaše dakle krivo obavješćena. To isto vriedi i za drugi slučaj. Taj se proteže na zlostavljanja, koja moraju hrvatski i slovenski zastupnici već dranaest godina u Poreču podnašati. I to je htjela njegova preuzvišenost pobiti. Hrvatski i slovenski zastupnici — izazam jednoga — jesu hvala Bogu svi živi. Njih se nije o tom pitalo. I oni mogu dokazati, što njim se sve u takozvanom glavnom gradu Istre dogadja, kad dođu tamo kano zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda — većine pučanstva pokrajine.

O tom ću kasnije par rieči više kazati. Što se tieča trećeg slučaja, gdje se je nj. preuzvišenost ogradila proti riečim gospodina c. k. namjestnika, koje sam ja naveo decembra 1893., to sam ja već tada dotični spis kano dokaz imao, te ga imadem i sada. Kad je nj. preuzvišenost pobijala kao neistinu, da bi bio nekoje rieči namjestnik jednoj deputaciji kazao, primio je dr. Laginja kao zastupnik one obćine u car. vijeću sličan spis, a taj spis dokazuje, da su rieči, koje su tamo navedene, i proti kojim se je nj. preuzvišenost ogradila, istinite. Rieči su glasile: „non se tenir c'est pretti perche i pretti se menerè in cattiva strada, dissege pur che go ditto mi“.

Ljudi su rieči tako naveli. kao što znadu talijanski govoriti, jer je takodjer žalibože istina, da se kod nas Hrvati i Slovenci, ako u obće govore sa namjestnikom ili sa većinom činovnika, moraju mučiti sa talijanskim jezikom. (Čujte!)

Istiniti su dakle i oni slučajevi, koje je njegov preuzvišenost prijašnji ministar unutarnjih posala kao neistinute oznacio. Tim istinitiji moraju biti oni slučajevi, koje nije niti pobijao, ni kazao. Ja bih dakle vrlo preporučio sadašnjemu gosp. ministru predsjedniku, kao ministru unutarnjih posala, da bi dao okolnosti u Primorju najstrože i od nepristrani osoba izpitati, te da poduzme mjere, koje bi već jednom težkom stanju na kraj stale.

Sada ću spomenuti jošte koješta i iz novije dobe, odpošte sam zadnji put govorio. Imao bih mnogo toga kazati, nu i ovdje ograničiti ću se samo na nekoje točke. Biti će poznato, da bijaše sabor Istre mjeseca jenara t. g. najprije odočen a zatim razpušćen. Da li su tomu dale povoda navale na vladinoga zastupnika ili na c. k. vladu, ili iz ključonje hrvatskoga jezika iz sabora, ili bijaše odbojstvo, to ja nemogu znati. Jedno ipak stoji, da se ne može radi toga razpusta okriviti hrvatske i slovenske zastupnike, pošto nebijahu ni prisutni dojdinim sjednicama. Oni sa se morali iz Poreča odaljiti — uzrok tomu naveli ću kasnije — njih će se, ipak možda radi toga a koje strane okriviti. „Oni su krivi, jer su živi!“ Oni su pokojem čimbeniku krivi, što su živi. S mnogih strana njim se prigovarava, što govore hrvatski u saboru pokrajine, koje

pučanstvo je u svojoj većini hrvatsko, što sam jer opetavno kazao; ali ja kažem i ovdje, da će oni to i u buduću činiti sve dok budu u saboru sjedili; oni će se vazda služiti tim svojim svetim, u prirodnih i pisanih zakonih utemeljenim pravom.

Uzvrđiti će se možda s talijanske strane, da bijaše stvoren po talijanskoj većini zaključak, da ima biti talijanski jezik u saboru jedin poslovni jezik radi lagljeza sporazumljenja. Ali s jedne strane stoji, da se s takovih nazovi razloga nesamo nemože i nesmije odrediti svojih prava, nego i da nekoji zastupnici neznaju talijanski, a drugi ne trebaju znati, a s druge strane imado izključenje hrvatskoga i slovenskoga jezika iz sabora posve drugi razlog. Čitati valja samo one govore, koje izrekose u tom obziru dne 12. i 14. jenara t. g. u saboru, pak će se uviditi, da je jedin to razlog, da mora talijanstvo, talijanski značaj pokrajine Istre takodjer u saboru Istre odsjevati. (Zastupnik dr. Bartoli: posve naravski!) Gospodin zastupnik drug Bartoli neka pogleda samo zapisnike obih sjednica, gdje će naći skoro iste rieči, koje sam netom naveo; u biblioteci možete naći izvješće o razpravah i navedene rieči. U ustalom nadam se, da će c. k. vlada ravnopravnost i jednakost u svakom obziru hrvatskoga i talijanskoga jezika u buduću u istarskom saboru štiti.

To zaključujem ne samo iz okolnosti, što je to pravredno i u zakonu utemeljeno, već takodjer iz izbornih izvornicah, koje smo primili poslije zadnjih izbora; one bijahu prije sastavljene takodjer za nas hrvatske i slovenske zastupnike u talijanskom i njemačkom jeziku, dočim su sada, ba za nas, — vjerovnica dobio sam pred nekoliko dana — najprije a jedin spasteljom njemačkom, a zatim takodjer u hrvatskom jeziku sastavljene. Iz toga spisa zaključujem, da će c. k. vlada hrvatski jezik u saboru Istre poštovati i nastojati, da se poštuje.

Nakon razpusta sabora moglo se je očekivati, da će vladini činovnici kod izbora nepristrano postupati. Na u tom očekivanju bijaše veliko začuoranje. Proti kandidatima talijanske stranke nije vlada postavila nigdje takozvane vladine kandidate — nama je to u ustalom posve ravnodušno, jer ovakvi bijahu napram nam jednako nepravedni kano i drugi, — dapače ni tamo, gdje bijahu takovi prije birani, te bi bili mogli biti i sada izabrani. Nasuprot tomu postavilo se je u kotaru skoro čisto hrvatsko-slovenskomu proti kandidatima hrvatske stranke kao protukandidate takove muževe, koji slove kano vladini muževi, i za koje su vladini ljudi i njezini ljubimci agitirali.

Da kandidata u gradskom izbornom kotaru Pazin, Labin i Plomin glasovala su 22 c. k. činovnika u Pazinu, skoro svi u tom gradu, za najodrešitijega Talijana. Toga nespominjam, da tim bilo komu prigovornim, oni mogu po svojem osvjedočenju glasovati, ali to služi kao dokaz za odnošaje, jer se je to dogodilo u kotaru, u kojem su Hrvati u pretežno većini, u približnom razmjeru kao 12 : 2.

U Puli s. c. k. i c. k. činovnici glasovali za kandidata talijanske stranke. O tom, kako se je postupalo u izvanjskih obćinah porečkoga kotara, kod izbora fiducijara, nemogu govoriti, jer mi se gnuši. Ja, dr. Laginja i ostali drugovi postavili smo u tom pogledu dne 14. junija t. godine interpelaciju svu onu gospodu zastupniku, koji želo imati pravrednost i zakonitost u svih pokrajinah ove pole monarhije, nu upućujemo na nj i c. k. vladu, a napose nj. preuzv. gospodina ministra unutarnjih posala, i to tim više, pošto su valjda i ovdje stigla središnju političkoj upravi pomankljiva i netočna izvješća.

To zaključujem iz jednog poluslužbenog lista iz Primorja, iz „Triester Zeitung“ od dne 25. maja 1895. u kojem stoji: „oni (izbori narode u Istri) prošli su u podpunom miru i vedu“. Neću da dalje o tomu govorim.

Na glas: mir, kazati ću nešto o nemiru i nesjogurnosti. Naveli ću samo nekoje slučajeve. Spomenuo sam već prije, da se hrvatske i slovenske zastupnike zlostavlja osobito u Poreču.

Od dvanaest godina amo, od g. 1883. bijahu oni često napadnuti; navalilo se na njih, gradilo se ih svakojaki rječni tako, da je smatrala politička oblast i c. k. oblast sigurnosti svojim dužnostima čuvati ih po oružnicima svakom od svog stana u sabor ili iz sabora u stan išli, isto tako kad bi oni pošli na šetnju, dok ih iz grada izašli. (Glasovi: krasni odnošaji!) Nakon toga zavladalo je ipak nekakav mir; nije bilo više toli čestih pogrdjivanja i uvrala; ali u predzadnje zasjedanju, mislim, postavio je uprav gospodin zastupnik Bartoli sa drugovi interpelaciju, kojom se je pritužio, što se previše oružnici po ulicah iztiču.

Na to je nestalo oružnika sa ulice, to se je, kako smo čuli, izručilo našu zaštitu mjestnomu redarstvu.

Što možemo mi očekivati od toga mjestnoga redarstva, to smo mi već češće rekli. Kad se je pripravljalo demonstraciju na ulici, na trgu ili na trgovaštvu, i čim smo se mi približili dotičnoj ulici, trgu, nestalo je najednom mjestnog redarstva, samo što ništa nebuje i nevidi.

To se je dogodilo i dne 11. jenara tg. Dotični događaj prouzročio je, da smo mi Poreč zapostili.

Mi smo sjedili u gostioni, u jednoj, koju možemo u Poreču dobiti, i u kojoj bijasmo — to rado priznajem — od gostioničara, jednog Talijana iz Italije, vrlo dobro gledani; sjedili smo u prizemnoj sobi kod večera; tada dođoše hrpa ljudi pjevajući i vičući kao biesna pred gostionu i pred sobu, u kojoj bijasmo mi; zavirili samo u sobu, to se podali zatim u druge prostorije ista gostione uvijek se prije, da imade u našoj sobi i drugih ljudi, naime činovnika.

Čim se rečeni činovnici odaljiše, nabrupila je četa natrag, postaviv se na hodniku pred našimi vratima; tada započeo vikati pjevajući ili pjevati urličuk poznata pjesmu „Nella patria de Rossetti non si parla che italiano“ — t. j. da se u domovini Rossetti-a, kako ubrajaju i Istru, nesmije govoriti nego talijanski — čim se je stalno protu nama demonstriralo; to bijaše predigra onomu, što se je sljedećeg dana i dne 14. jenara u saboru odigralo.

Skoro svaki član rečene hrpe otvorio je vrata pogledav biesno u sobu, drugi udarali su na zatvorenu stranu sobnih vrata tako zestoko, da se je i ta stran otvorila.

Za trajanja čitave demonstracije ne bijaše nikoga viditi; dapače ni gostioničara, valjda od straha pred biesničimi demonstrantima; redarstvene straže ne bijaše blizu, a radi oružnika se je interpeliralo i tako ih je nestalo sa pozorišta.

I tako bijasmo posve osamljeni. Pošto je gospodin zastupnik dr. Bartoli ovaj odvojio, to kažem, da sam od nekoga čuo — nekogij zastupnici bijahu na prvom podu, njega ne bijaše taj — da je on spomenuti čin od 11. jenara na večer, kad mu se je o tomu pripoviedalo, „barbarstvom“ okristio. Mogao bih navesti osobu, koja mi je to kazala.

Na hrvatske i slovenske zastupnike napada se i drugdje; tako se je dogodilo kanoniku dr. Volariću, bivšemu zemaljskomu zastupniku, dne 16. jenara u Gradišću, gdje se je na stan njegovoga prijatelja i župnika od strane talijanskih pristupa ubacivajlo kamenjem preko kilograma težkim (čujte!) radići časa se već skoro pol godine sa izragom zavlaču. Dr. Laginja došao je dne 26. aprila u Poreč kadno se samo obavljati izbora fiducijara. Stupiv posve mirno sa svog voza pošao je u grad, te ga je odmah počela slediti hrpa od možda 100 osoba vičući i demonstrirajući svakojake sve dok je unišao u zgradu c. k. kotarskoga poglavarstva.

Na povratku dade mu je isto kotarsko poglavarstvo oružničku stražu od 6 ili 7 muževa. Nu značajno je, gospodo moja — to sam razabrao iz jednog pisma — da se je občina Poreč pritužila namjestictvu proti kotarskomu poglavarstvu radi toga, što je ono dr. Laginja pred demonstrantima štitiilo (čujte!) a takovoj občini izručena je zaš. ita nad hrvatskimi i slovenskimi zastupnicima, občini dakle, koja se tuži ako se štiti zastupnike!

Još par slučajeva. Prošloga mjeseca, malim dana 11., 12., 13. junija, branili su odvjetnici dr. Laginja i dr. D. Triunajstić tri dana u Rovinju. Prvog dana u jutro najviše štiti stan, nu na večer bijaše inaj stan odokazan, po svoj prilici za to, jer se je dotičnik bojao demonstranta, koji su danju proti obitelji odvjetnika demonstrirali, i tako su oba odvjetnika na večer morali iz Rovinja u Pulu putovati na prespanje, a sljedećeg dana u jutro opet u Rovinj doći, na večer natrag u Pulu, te opet trećeg dana doći u Rovinj, da tu vrše svoju odvjetničku dužnost, i glas o ukolovnom postupanju prenesao se i preko Utke. „Kultura“ širi se posljednje doba i u našem Voloskom kotaru. Bilo je zadnje doba slučajeva, da se je napalo na mužve, koji hrvatski čute i glasnju.

Poslje izbora fiducijara u občini Vepri-nac — čiji načelnik bijaše također kandidat

talijanski u dvih izbornih kotarima, ali je u obih propao — koj bijaše obavljen a privatno-koji istoga načelnika i talijanskoga kandidata, napali su i pogrdili mužve, koji su kod načelnika i talijanskoga kandidata čitav dan jali i pili, hrvatski čuteče birae Nina Bačića i vrlo zaslužnoga kapelana, koji bijaše i od Njegova Veličanstva odlikovan, Frana Zupana i druge iz Poljana. Župnika isto občine bijaše 180 vinskih trta posjećeno, što se samo još nikad dogodilo nije; nekome drugomu birae, pristaji hrvatske stranke posjekloše 230 trta. Isti načelnik, nosio takozvano kulture u Istri, služio se proti spomenutomu kapelanu Frana Zupanu u Poljanah, kad je ovaj sa sv. Otajstvom k jednomu bolestinu išao, takovimi izrazi, da je kapelan morao proti njemu uložiti prijavu radi uvreda kao svećenik i kao osoba, a po svoj prilici i radi bogogrdju.

Da, talijansko-istarska kultura napreduje kod nas neprestano predstavljajuć se uvijek u to ljepšem svjetlu; i jučer primio sam iz Podgrada brzojav, kojim mi se sav jama navala na naše birae od strane onih, koji su tom kulturom obsjednati.

Za sada neću, da dalje opisujem tu kulturu ostavljajući to možda za drugu prigodu. Danas hoću, da se dotaknem još samo par drugih točaka. Kako se obavilo pučki popis god. 1890., navesti ću za to samo tri primjera iz političkog kotara Poreča, a sudbenog kotara Buje. U poreznog občini Krasica, mjestna občina Buje, našlo se je kod popisa 774 Talijana, 4 Slovence i 35 Hrvata. Spominjem ovo mjesto radi toga, jer se je o jednom poslu zadnje doba govorilo i još će se po svoj prilici govoriti, i jer suse po svojoj prilici oblasti na dobrotke pozvali kod dotično riešitbe, i pozvati će se na to po svoj prilici, budu li primjerice imali odlučiti o napish na službenih tablah u Bujah.

Ali ja vam kažem, gospodo moja, da se svatko osvjedočiti može, dođite u Krasicu, te ćete viditi i čuti, da se u avih kućah tamo služe jedino hrvatskim jezikom. U mjestnoj občini Umag, koja spada također pod kotarski sud u Bujah, našli su u Lovrečić (Sr. Lovreč) 923 Talijana, 11 Slovence i nijednoga Hrvata; u Materadi 816 Talijana, 7 Slovence i nijednoga Hrvata. Uprav danas osam dana govorio sam sa trojicom muževa iz toga mjesta, koji su priznali, da govori u Lovrečić talijanski samo jedna žena, koja je došla, kako se čini, iz Rovinja tamo, svoj drugi govore hrvatski, a to isto kazao mi jedan muž za Materadi. Tako se provodjaju popisi puka a na temelju toga stvaraju se otkladi o školah, napisah, o jeziku u uređih itd.

Još jedno drugo pitanje hotio bih ovdje spomenuti, o kojem se je razpravljalo jurve-u sjednici od 22. oktobra 1894. Radilo se o pitanju jednoga liečnika, kojega je c. k. namjesticтво u Trstu posve nezakonito občini Buzet narinulo. Molbenički odbor stvorio je tada sljedeći zaključak (čita):

„Molbu se odstupa visokomu c. k. ministarstvu unutarnjih posala sa pozivom, da taj posao najstrožije izpitai i potrebita poduzme, da se tako svestrano pravu i zakonui zadovolji.“

Gospodo moja! Posao taj je članovom vis. kuće, napose onim molbeničkog odbora posve dobro poznat. Gospoda bijahu ogorčena kad sam im na temelju spisa stvar razložio, te označile čin, što no ga je namjesticтво i dieionice također zemaljski odbor počinio, izričito nasiljem.

(Konac sledi).

Iz carevinskoga vieća.

Razprava o Celju: glasovanje, kako ste jur javili, prošlo je. Stavka od 1500 for. za tek. godinu u proračunu od preko 600 mil. for., o kojoj se je toliko razpravljalo ustmeno i pisмено, već preko pol godine, i koja je dala povoda razbitju koalicije i pada koal. vlade, primljena je poslje jako burne razprave, koja je utorka dne 9. t. mj. započela a u sriedu svršila. Kod razprave izticali su protivnici stavke samo to, da se tim diru u njemačko zemljište, da je to branjenje njemačkoga posjedni, i radi toga, da se nedozvoli „slovenske gimnazije“ u Celju. U tom smislu su govorili liečitari Haasa, Hallwih, Kokošchneig i Menger; divljaci (izmed liečitarai njemačkih nacija) Kraus, Foregger i Hofmann-Wellenhof njemački naciionalac, kao i kršćanski socijalac Polzhof. Ovaj se je upisao u govornike za, a govorio je proti, i tako uzeo mjesto jednomu zastupniku, koji bi bio za govorio, a među ovimi bijahu dr. Laginja, Spiničić, dr. Gregorec i još neki Slovenci. Škoda je osobito, što nije došao do rieči dr. Gregorec, koji pozna jako dobro okolnosti i koj zna dobro ubosti. Govorili su u otalnom za dva štajerska Slovence, oba iz Hohenwartova kluba: među prvimi *Vodnjak*, kao glavni govornik *Robič*. Prvi je donesao cieti materijal, koji govori za, i kojega nisu moglo pobiti srčane bolesti gospođe liečitarai, naciionalai i antisemite. Drugi je pobio kratko, jezgrovitai protivnikai. Najviše buke bilo je, kad je go-

vorio zast. *Kaltenegger*, konservativac, izabran u njemačkih lađanskih občinah Štajerske. Protivnici su mu grozili, naprtili ga izdajcem i sličnim, al jih je on mirno odbijao, i rekao, da će već on odgovarati svojim izbornikom za svoj postupak, i da će jih podićiti, kako je glasovao za pravednu stvar, za stvar, kojom se daje Slovecim nešto. Što jih ide i kojom se Niemcem ništa neuzimlje. Tečajem govora i na svrst istoga mu se gromovito povrdjivalo s jedne strane, a ručilo ga s druge. Upravo biesno je odmah poslje njega govorio prof. *Hofmann-Wellenhof*. Bilo je tobožnjih stvarnih izpravaka, meaju kojimi i onaj grofa *Wurmbranda*, koj je ustao proti tvrdnji, kao da bi on i pl. *Häner* kao ministri glasovali za stavku. Još jih je, koji tvrde, da jesu u istinu. A ako nisu, onda je posve opravdan prigovor, kako su mogli ostati ministri. kad se je nešto načelno proti njim poprimilo.

Carevinsko vieće nije već davno tako puno bilo, kako u sriedu. Gdje je koji za-stupnik bio, došao je na poziv svojih sumisljenika. I bolnih na pola je došlo. Neki su se spćirili, kao n. p. Klaić i Malfatti. Jedan bio bi glasovao za, drugi proti, otišli su, zadržali si rieti, da neće ni jedan ni drugi k glasovanju doći.

Glasovalo se je dakako po imenih. Računalo se je, da će bit većios 10—15 glasova, bilo je 30. Glasovalo je za stavku 173 zastupnika, proti stavci 143. Proti glasovali su njemački liečitari, njemački naciionalci, kršćanski socijalisti, kojih jedan dio javno spudao njemačkim naciionalcem, i koji su više manje svi takovi. Dakako gdje su njemački liečitari, tu nisu mogli manjkati ni naši Talijanci. Neki su i navlaž za to došli, da dade svoj glas proti pravednoj stvari, s razloga, što imadu Slovenci već provede! Medju njimi bio je i *Burgstaller* kao i *Rizzi*. Manjkali su iz Primorja *Fr. Coronini* sa dopustom, i proš *Jordan*, bez dopusta. Tj čovjek, u time divljak, nespuđajao u nijedan klub, neizabranu u nijedan odbor, neručde nikad ništa, bar javno ne, glasuje skoro bez iznimke za vladu. Ovaj put, kad je vladu predlagala pravednu stvar za Slovence, nije ga bilo.

Za su glasovali svi Slovenci i Hrvati (osim Klaića, koji se je spćirio), svi Česi, osim Eima, koji je iz zdravstvenih ohzira na Vrbskom jezeru u Koruškoj, i koj se je također spćirio, svi Poljaci, osim dvojice trojice, koji su izostali, par *Rusina* (drugi sa bolestni) i njemački konservativci. Najplemenitije u svoj stvari postupali su *Mladenci*.

Poslje toga bila je postavljena, poduprta i proračunskom odhorni izručena resolucija zast. *Spiničića*, koja poziva vladu, da se bez-odvlačno zauzme za ustrojjenje hrvatske gimnazije u Pazinu.

U sjednici od 11. je isti zast. *Spiničić* kod naslova obrtnih i specijalnih škola preporučio hrvatske pripravnice za nautičke škole, razne hrv. i slov. obrtne i poljodjelske pripravne tečaje, te uveđenje hrvatskog i slov. jezika kao predmeta na državnoj obrtnoj školi u Trstu za hrvatske i slovenske pitamce. Obzirom na nautičke škole valja opaziti, da je usried lanjske resolucije zast. *Spiničića* i druge zast. *Biankini*, *Dapur*, *Perić* proračunski odbor predložio, a kuća primila sljedeći predlog: „Kod predstojećega preuredjenja nautičkih škola ima se u nje investiti kao predmet također hrvatski jezik, i ima se uvažiti ustroj-nje pripravnih razreda za iste škole.“

Malu po malo prodire ipak opravdanje zabtjeva hrvatskih zastupnika.

Tečajem iste sjednice je zast. *Spiničić* govorio i po drugi put, i to kod naslova pučkih škola, pod koji dolaze i učiteljska.

I tu se ima zabilježiti uspjeha truda hrvatskih zastupnika. Već lani je kuća primila jako znamenit predlog na predlanjku resolu-ciju zast. *Spiničića*, resoluciju naima, kojom se vladu poziva, da prema zakonitim ustanovama osnuje škole u Primorju svuda tamo, gdje ih nije, da bude na svih naukovni jezik materinski jezik i da podučaju svuda učelji usposobljeni u naukovnom jeziku odnosnih škola. I tu je kuća primila na predlog vidjega njemačkoga liečitarai, dvorskoga savjet-nika *Beera*. I ljeto ima se zabilježiti i kod ovoga naslova jedan uspjeh.

Na lanjsku resoluciju zast. *Spiničića* bio je na predlog istoga savjetnika *Beera* u proračunskom odboru i u kući dne 11. t. mj. primljen ovaj predlog:

„C. k. ministarstvo se poziva, da u sljedećem proračunu povisi iznos za podpore za učiteljska Primorja.“

U govoru od 11. t. mj. taknuo se je zast. *Spiničić* i toga, kao i mnogih drugih stvarih, o kojih je nade, da će se poboljšati u prilog slovenskoga i hrvatskoga školstva u Istri, a ponekle i u Trstu.

Inače se je kod putkoga školstva govorilo mnogo o privatnoj češkoj školi u Beču, družtva *Komensky*.

Oko jedne došlo je u razpravu ministarstvo financija. Dr. *Laginja* upisau je kod 4 naslova; govorio je sljedećeg dana o utj-rivanju poreza, o ezoneru itd. On je govorio

i 16. t. mj. kod proračuna ministarstva trgova preporučiv, da se uvede jezikovna ravnopravnost kod pošta i brzojava u Istri.

Zasjedla se svaki dan 11—12 ura. Pro-računska razprava od 10 blizu 5 ili 6; raz-prava o promjeni civilne procedure od 8 blizu 12. — U sjednicah vladu nesnosna vrućina.

Brzojavni pozdravi prigodom 25 godišnjice „Naše Sloge“.

(Dalje).

Pazin. Velikom pokojnikom slava! Živili uztrajni borionci. U borbi četvrt vijeka gledamo bolju budućnost. Lindarci i Novčani.

Pazin. Ukristiteljem hrvatske sviesti slava! Piacani, Gologoričani i Kerbunici.

Pazin. Slava sakupljenim učestnikom na hrvatskoj svečanosti. Gradišćani.

Pazin. Istarski Hrvati osvješćeni blagoslovljenim trudom velikana svojih, harnošću dahom očestvaj jubarilnoj i velenoj slavi. Vječnaja pamjat ukristiteljem hrvatske samosvjesti. Na zdar jobilaru i boriocem učestnikom narodnog pira. Bog i Hrvati. Obitelj Marjanović.

Pazin. Vrli pobornice, uztrajni zagovaratelju hrvatskih pravica od vajkada spavajuće Istre prigodom današnjeg goda čestita jedan Dalmatinac.

Plomin. Izvojevala čim prije zlatnu slobodu našem narodu divna „Naša Sloge“, čijim utemeljiteljem klizu slava! Uredniku i njegovim pomoćnikom srčani živio! Članovi hrvatske čitaonice u Berraču, Istra.

Podgrad. Veselite se na srebrnom pira tjeđnaka! Učvrstite se i recite: Zlatni pako pir mora biti dnevnika: Cvala nam „Sloga“ i Zivili! Dubrovici, Brajsa, Baksa.

Podgrad. Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari! Franjo Marotti.

Pula. Srdačno čestitamo slavnosti glasilai, koja je probudilo narodnu sviest u tužnoj Istri. Puljski rodoljubi.

Pula. Narodnom slavlju pridružuju se: čitaonica i poltrazića Medalin.

Riebn. Probudjeni, ovenčani viencec crvenih karaula kitimo danas tebe, buditeljcin, ukristiteljicu hrvatskoga roda mile nam Istre, koji tvojom zaslugom prednjači hrvatsstvu u težkoj borbi. Zdravo, zdravo! miljenice naša. Samo napried, nepuštajmo pedlja. Urnebesno: slava sviestnim istarskim pobornikom. Živio dični urednik! Bog i Hrvati. Seršić, braća Francić, Kaf-tanić, Matejičić, Bonafacić, Barbalčić, Grandić, Milačić, M. Seršić.

Rieka. Živila „Naša Sloge“! širila se i napredovala na mnoga ljeta! Tone Šterk.

Senj. Krasnoj slavi dične „Naše Sloge“ pridružuje se narodna čitaonica senjska.

Sežana. Nevstrašena boriteljica za narodnu zavest živila „Naša Sloge“ i Zbrani rodoljubi u Sežani.

Sisak. Žalim da nemogu biti osobno dijonikom današnje proslave, te iz dna mogega srca kliećem: živila „Naša Sloge“! Živila Hrvatska! Steidle.

Spjlet. Veselim i harnim srcem učestvujem današnjoj slavi: Živili na pred-straji junački čuvari hrvatske misli. Živili umni osvjetitelji mukotrpane Istre. Trumbi-čić, Mihaljević. Škarica, Sabić, Tomaseo, u ime svoje i drugova.

Spjlet. Kaošto dosad, tak- i odsad bila uvjek na braniku narodnih nam sve-tinica u našoj ubavoj posestirni pokrajini. Nek sveto ime „Sloga“ bude vam i na-pred lozinkom. Nedopuštajte, da se braća diele već ih držite okupljene oko barjaka „Sloga“. Na svom putu ne sustajite, već daj vam dobri Bog doživjeti zlatni pir i okusati dozrio plod tako trpnog truda. Živjeli! Spjletska čitaonica.

Spjlet. Čestitamo slavnog junakinji hr-vatskih prava. Napried! „Jedinstvo“.

Spjlet. U mrtvilo Istra spala, Sad je budna Boga hvala, Što je budna „Naša Sloge“, Zasluza je troja mnogo. „Pučki List“.

So. Petar u šumi. Svečanosti miljenice „Naše Sloge“ pridružuje i se „Hrvatska čitaonica“.

So. Petar u šumi. Mila „Sloga“ i na-pried kripi vjernu, muoži ljubav, štiti prava biednog puka. Tihažanski rodoljubi.

(Konac sledi).

1) Drugo nam je istaknuto, što je oto i sam g. Marotti uredio, da bijaše na krivotvornom putu dok je njega razdvo i neslogu među našim narodom. Op. ured.

Dru Anti Starčeviću

prigodom otvorenja velebnog doma, što mu ga je haran podigao narod.

Na obzorje natmurena neba
Divno se je pomililo sunce.
I velebna u prozoru, vieka
Obasjalo gore i vrhunce.

Kad mu svjetla trak na zemlju pade
Bje kô s neba da se tries obori,
Kamo doprije i stogodj zabvati
Sve uzplamt — da plamenom gori.

Vatra planu... žarki, višnji plamen
Tebe mi se dohvati jnuka,
I etera u visine gorde
Kriša Ti se uzvinnla jaka.

Dah slobode prometnu Te divom,
Kô u lava — velja Ti je snaga,
Robstva uze rušiti i obaraš,
Da za vazda nestane im traga.

Gordim mačem na dšmana srčeš,
Roblje tgras iz stoljetne uze,
Narod klikće... Tebe pobornika
Blagoslivlju zahvalnice suze.

Zato danas domovina harna
Divnim darom svog se sjeta sina
Bajnim domom — komu svaki kamen
Poput sjajna krišeti se rubina.

Svaki rubin suza j' zahvalnica
Što je narod od radosti lije
Doklen Tebi vodji i pravku
Okô čela lovor-vienac vje.

Zelen-vienac što nikad ne vene
Kô ni Tvoja svenut neće slava,
Jer si prvi na obranu stao
Na obranu domovinskih prava.

Živ nam bio poborniče vrli,
Dočekao uskrnuće roda,
Kujim će nam moć se vrnut davna,
A i s njome željena sloboda.

Nek Ti starcu bieli oči dvori
Stanomu budu mira i pokoja,
Uz tu želju još Ti pozdrav šalje
Hrvatska ta tužna Istra moja.

Emin.

Francia i Jurina

Fr. Ma smo već dobrohno ostareli, Jurino
moj!
Jur. Teče nam dvajset i pet.
Fr. A kakveš je bilo mej temi??
Jur. Ja, najviše žuhkeh.
Fr. Hvala Bogu, da smo i ovakovi.
Jur. Pravo deš!

Fr. Ma kô fino vino ima naš Govanin,
kako da je s Talije.
Jur. Bit će s njegove kontije va Puje,
kade kunfina s kontijom staroga ka-
purala.
Fr. Jušto dobro, da si me spametiti, kupuje
još kože ta vaš kapural?
Jur. Bravo da si. Nekemu starcu je dal
za koču čel furina, da gre za njega
glasovat, pak ni bilo glasa ni furina.
Fr. Ala ma mu je lipo zafrigal.
Jur. Kako merita trgovac s ljudskem mesom.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i
Metoda u Istri. Iz Sajini (ob-
čina Barban) šalje nam osobiti prijatelj
naše družbe 25 krona, koja svota sakn-
pljena bijaše u knji kapelana Sajinskoga
među njegovim prijateljima prigodom crkve-
nog shoda na dan sv. Petra, a to na pro-
slavu 25-godišnjice dičnog lista „Naše
Slovo“ želeći, nekav ožilj nadje među
narodom što više predplatnika, ter neka
probnadi i osviesti vas puk na temelju
vjerskom a u duhu narodnom.

Sakupio je veleć gosp. Ante Nedved
prigodom sv. berme u Marežigal od pri-
sutne gg. svećenika 10 for. od kojih 5 for.
za istarske a 5 for. za ljubljansku družbu.

Svečanosti otvorenja „Starčevićevog
doma“ u Zagrebu nadkrilile su sjajem,
mnogoštom naroda i oduševljenjem pri-
sutnih svako očekivanju. U predvečer sve-
čanosti bijaše sjajna bakljada, kod koje
je sudjelovalo do 20.000 naroda iz svih
hrvatskih pokrajina. Dne 17. bijaše sve-
čanost sv. misa, blagoslovljenje i izručba doma.

Na skupšćini obdržavanoj 17. t. mj.
bijaše 700 prisutnih, a prošla je u naj-
većem skladu; kod banketa bijaše prisut-
nih 400. Veliko oduševljenje vladalo je
čitavo vrijeme.

Medja učestnici te narodne svečanosti
nalazili se i naši pravci gg. dr. Laginja,
prof. Spinčić, dr. M. Trinajstić, dr. D.
Trinajstić i deputacija istarskih gospodja
iz Voloskoga kotara, koja je pred. La sve-
čaru u ime istarskih krasotica krasan dar.
Nadam se, da će nas koji od prijatelja
izvijesti o toj narodnoj svečanosti, a eto
niže donasim brzopjavne čestitke tršćan-
skih društva i pojedinaca — u koliko su
nam do sada poznate:

Club stranke prava, Zagreb. Narodnoj
svečanosti u duhu pridružujemo se i mi.
Današnji svečar bio nam uzorom ustraj-
nosti, odlučnosti, nesebičnosti, pak čemo
doživjeti oživotvorenje njegovih i naših
idejala. Živio dični Starac! Za političko
družstvo „Edinost“ Mandić.

Dr. Starčević, Zagreb. Na skromnom
daru, što Vam ga danas harni narod za
ogromne Vaše zasluge pružio, srdačno
čestita vručom željom: uživali ga dugo,
dugo na sreću Hrvatske! Vaš štovatelj
Mandić.

Dr. Ante Starčević, Zagreb. Kako ste
dočekali dovršenje zgrade, tako, dao Bog,
dočekali i ujedinjenje naroda!
Polić, Kocijan, Suligoj, Vouk, Mluha,
Babuđer, Korban.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i
Metoda za Istru obdržavati će se dne
26. t. mj. u prostorijah društva „Zora“ u
Opatiji. Vidi „Poziv“ na četvrtoj strani.
Iz Podgrada poslao nam prijatelj po-
dunji opis srdačnih demonstracijah i čes-
titakah izkazanah namotajšim pravkom,
napose objubljenomu zastupniku gosp. Si-
Jenku prigodom netom minjalih občinskih
izbora. Bude li nam iola moguće, donieti
čemo taj opis u budućem broju.

Iz Pule pišu nam 16. t. mj. U nedjelju
dne 14. t. m. konstituiralo se u ovdješnjoj
„Citonici“ podružnici družbe sv. Cirila i
Metoda obličnim načinom. Glavnu družbu
je zastupao odvj. perovodnja g. dr. Ivan
Zuccon i tako otvorilo skupšćinu. Izabrani
su i ravnateljstvo: gg. Mihajević Franjo
ravnatelj, Josip Tomažin tajnik, dr. Zuccon
blagajnik; a zamjenici Ivan Spik, Ignacij
Stigij, Srećko Cotić; odastanik za skup-
šćinu družbe g. dr. M. Laginja. Članova
se upisalo do sada preko 100 a bit će ih
sve više čim ljudi budu razumjeli bolje
svrhu.

Dne 13. u noći preminuo je vriedni
naš mladić Josip Bubić iz Ližnjana, koji
je svršio gimnaziju riečku u dobrim uspjeh-
om položio izpit zrelosti tamo. Bio je
zadnje vrijeme zaposlen u pisarni g. dra
Laginja, te se je marljivo pripravljao za
juridičke nanka. Žalostni mu do kraja ro-
ditelji, prijatelji i znanci, a osobito narod
naš čiti užasnu nesreću, koja ga je za-
tekla smrću ovako čestita mladića, koji
izkaznu u cvietu svoje mladosti. Vječni mu
pokoj a roditeljem potrebite srcaustosti!

Konstituiranje uprave u Pićanu. Dne
13. t. mj. konstituiralo se u Pićanu novo
izabrano upravno vijeće izabrav predšto-
nikom uprave g. Ivana Roviša a zamje-
nikom mu g. Antuna Kurelića.

Neumjestno zadirkivanje. Prijatelj nas
je upozorio, kako ovdajšnji „nepogrešivi“
listić „Il Popolo“ u br. 456. donasja iz
Kotora zlobnu viest, da su tobuz bokeljski
načelnici naknutili složno postupati proti
gimnazijalnomu profesoru Matzer-u, koji
da se je izrazio uvredljivo o Bokeljih.

Pregledali smo točno dalmatinske lis-
tove, pak smo doista našli, da raju kotorski
autoimaš i Srbi proti g. profesoru Matzer-u,
odličnomu učitelju i rodoljubi, i to jedino
za to, što negde, da puše u autonomaško-
srbski rog, t. j. neče, da slipego služi
protivnikom svoga roda i jezika.
U tom zadirkivanju „pobožnog“ listića
nalazimo novi dokaz, da će on bilo s ko-
jim, makar i sa židovom, samo da može
udariti po Hrvatima ili Slovincima, koji neima
njegovih dionica.
Kako izvještaju novine — takodjer
slovenska i Sluzbeni „L' Osservatore“ me-
stino“ probiće negde ka telegram svoj i me-
di u zaporku „Cur. Bur.“ da je zastupnik pl.

Burgstaller kod razprave o pučkoni škol-
stvu, postavio resolućiju glede: hrojenja
talijanskoga učiteljstva u Trstu. Isti list
je veli ni rieči o tom, da je govorio zast.
Spinčić kod razprave pučkoga školstva,
gdje se je dotaknuo i zahtjeva Talijana
na gljave talijanskoga učiteljstva u Trstu. Polu-
službena „Tribuna“ Ztg. donasja onaj isti
telegram, kao svoj, i tiska razširenim
slovi onu resolućiju pl. Burgstallera, dočim
i ona štiti o govoru Spinčića, Zar su zbilja
vladini organi jedno za talijanskimi zastu-
pljnicima i njihovim željama u Primorju?

Nego to bi još lakše preguriti! Mi
već davno znamo, da su vladini listovi u
Primorju i tamošnji Talijani pravi blizanci.

Al što da rečemo o nepristranosti i
pravdoljubivosti izvjestitelja lista „Slove-
nec“. O sjednici 4. julija ima „Slovenec“
dug telegram o razpravi ministarstva nut.
posala. Tad je govorio i zast. Spinčić, po
prilici jednu uru, govor, koj je učinio velik
utisak. „Slovenec“ u svom dugom tele-
gramu spominje razne, valjda sve govornike,
i onoga pred Spinčićem ljevičara, i onoga
poslije njega, al njega ne nit rieču. Tako
ima i u broju od 12. julija dug telegram
o razpravi kod naslova pučkoga školstva.
I tu je Spinčić govorio, i iz te sjednice
ima sve govornike telegram u „Slovenec“,
al Spinčića ne.

Tako radi „Slovenec“ izvjestitelj.
Što tim misli doseći, to si možemo misliti;
da li doseže svoju svrhu, nek sudi ne koliko
on, koliko list „Slovenec“, koj zastupa
cielu stranku.

Tuđa na Pazničini. Prijatelj nam
pripovjeda, da je nesretna tuča dne 13.
t. mj. poslije podne strašno potukla po-
rezne občine Previž, Cerovlje, Novaki,
Lindar i dio Pazniške porezne občine.
Šteta je velika, jer su usjevi i vinogradi
dobro kazali.

Čestitka „Našoj Sloji“ prigodom 25-
godišnjice. Hrvati občine Motovunske u
Istri, već pokušani u narodnoj borbi a
dičnom „Našom Slogom“, s njom se odu-
ševljeno veselo prigodom njezinog srebr-
nog pira. — Složi „Slogo“ narod svoj,
tepli i lieči mu srce, cvati u njem! —
Slagalala „Slogo“ vjekove obstanka Tvoga,
sve dok je jednoga Slavijana na svietu!

Izlet u Dolinu. U nedjelju dne 21. t. mj.
pridređuju naš dični „Sokol“ izlet u rodo-
ljubnu Dolinu, gdje mu priredjuju srdačan
doček. Kod izleta sudjelovati će i druga
naša narodna družva.

Sl. ravnateljstvu pošta i brzajova u
Trstu do znanja. Predplatnik iz okolice
Vizinaške tuži nam se, da dočim dobivaju
ostali predplatnici naš list u petak i sub-
ota, njemu dolazi tekur u ponedjeljak, te
da si toga nemože inače razumjeti, nego
da mu se list navlaš na pošti u ponedjeljak
zadržji. Toliko za danas a bude li i dal-
njih pritužba govoriti čemo jasnije.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i
Metoda za Istru u Mihotičih. Od tamo
pišu nam dne 9. t. mj. Napokon mogu
Vam veselim srecem javiti, da 30. p. mj.
osnovano u Mihotičih žensku podružnicu
sv. Cirila i Metoda. Naše se vrle djevojke
uvjek rado odazovu glasu, koji jih zove,
da rade za narodnu stvar; tako i sada
liepo pokazasje, koliko im je mila družba
sv. Cirila i Metoda. Među sobom sakup-
iše liep broj članica — do 50 ih — i po
preteklo roku, od kad uložisje molbu
na visoko namjestništvo, ustrojisje žensku
podružnicu.

Na poziv gospodje Kundičeve, kao
osnovateljice podružnice, odazvao se liep
broj članica na uređeni dan, da se izabere
odbor.
Gospodja osnovateljica podružnice sr-
dačnim riečmi pozdravi prisutne članice;
razumajući im svrhu i korist družva, te
preporuču slogu, da tako uzmogou sve
složnim silami raditi za ova plemenitu
družbu, a na korist siromašne istarske
dječice, koja čeznu za poukom u milom si
materinskom jeziku.

Zaključiv svoj govor sazivajuć u po-
moć naše svete slavianske apostole Cirila
i Metoda, pa da uzmogne naša podružnica
dobro napredovati i da postigne zaželjeni
cilj. Zatim se prešlo na izbor odbora.
Jednoglasno bijaše odabrana predsjednicom
— osnovateljica podružnice — gospodja
Anastazija Kundičeva, tajnikom gospodja
Joka Šepić, a blagajnikom g. jica Franjica
Grgurijca. Među članicama desio se u čis-
taonici, koju nam je za onaj dan odbor
čistaoice u Mihotičih odstupio, i gospodin
Kundić, te je i ovom prilikom poklonio
družbi 2 for. Živio i ugledali se naši ro-
doljubi u njegov primor!

Iz Dobrinja pišu nam 19 t. j. Grad
Dobrinj svečkovaše je dne 7. t. mj. riedku
svečanost, naimo tog je dneva presvj. gosp.
biskup krekči za prvikat podjeljivao dječj ove
župe sv. krizmu, s druge pak strane ustoličio

je novoimeovanog g. župnika, imge. popa
Josipa Mrakovčića. Već u predvečerje pri-
godom dolaska tih dviju častnih osoba na-
gledjivali su veseli glasovi zronova i pucanje,
mježarila, da svečanost počimlje. Prostrani ob-
činasti trg bio je sav zaodjen zelenim i
cinstavama, tako da su i isti domaći govorili:
tako nije bio Dobrinj nikad nariešen. Nu bilo
je i čemo nariesiti se, pošto, kako je prije
iztaknuto, združile se dvije svečanosti zajedno,
koje se još zajednički nikada u Dobrinju ne-
bole s; k tomu kolj presvj. biskup, toš mge.
novoimeovani župnik dolazili su za prviput
u naše mjestanca. Vidilo im se na licu, da je
to na njih dobar utisak učinilo, te ako smo
i do sada čuli izticitati blagost i dobrotu pres-
svjetloga, to smo sada imali prilike na vlastite
se oči o tome osvjedočiti. Obći glas čulo
se: „To je naš čovjek, to je dobar pastir
svoga stada, kad su ga čuli prigodom po-
dijeljivanja sv. krizme: prigodom ustoličavanja
novog župnika onako ljubke: milo, mudro zbo-
riti. Taj je dan presvietli zbilja činom puka-
zao, kako se on neboji rada, kako je on puka
usložan, jer ako je i bila krizma opredjelena
za nedelju i ponedjeljak, to je odmah kod svoga
dolazka javio, da će sve u nedelju izvršiti,
pošto se je baš prvi dan Svevišnjij smilovao
poslje duge suše sa tihim daždom, pak
nek težaci idu na radnju. To sa biskupi,
to su svećenici, to su pastiri, koji se skrbu
na samo za duševna, već i za tjelesna
dobra povjerenog im stada. I zbilja je taj dan
presvietli biskup mnogo radio. Od 7 sati
u jutro služio je sv. misu, poslije koje zupo-
čela je odmah sv. krizma. Ta je trajala do
10 sati, a sad započelo ustoličenje. Novo-
ustoličeni župnik dopao nam se ne samo po-
stojim liepom vanjšinom, već i svojim mudrim
zborjenom i ljubkim glasom. Poslije ustoliče-
nja bila je svečana sv. misa pjevana od novo-
ustoličenoga, koja se svršila oko pól sata za
podne. Crkva bila je dupkom puna.

C. kr. vladu zastupao je polit. povjerenik
u Krku, pogl. Polley, koji je poslije sv. misse
pred crkvenim vrstama oslovio u kratko puk,
preporučiv mu štovanje i poslušnost prema
novom župniku. Iza večernje, naimo oo 4 sata
popodne nastavio je presvietli krizmanje,
koje je dovršilo ob 6, i krizmao u svemu
njesto 380 djece, a tad se procesionalno od-
putilo na grobište, gdje se pomolilo za pokoj
umrlih.

U večer vidjelo se presvietlom na licu,
da je zbilja trudan. Pomislilo od 7 sati u
jutro do 7 sati u večer malne neprestano go-
voriti, jer je osim običnih rieči pri podjelji-
vanju sv. krizme, još i dječj izpitirao, a i
onovremeno za objeda dakako da nije sutio,
već je sre gostove za običnim stolom kod
bivšeg župe-upravitelja mč. Ant. Kirinčića
držao u dobrom razpoloženju. Satra dan nije
ni misio, al je ob 8 sati otišao k sv. misi,
to-ako mu je i titrao ljubak posmjeh na licu,
to mu se ipak opažalo, da nije posve zdrav,
a isti hod bio mu spori nego li obično.
Sasvim tim još je nekoliko zastavšje djece
krizmao. Poslije podne oko 5 sati odjelio se
od nas, ostaviv u svima dobar, vrlo dobar
utisak. Gromki „Živio“ razlegao se pri od-
lasku. U našoj sredini ostavio je sada novog
g. župnika, koji neka nam župnikuje do vi-
sokoe starosti.

Iz Baške javlja nam prijatelj, da je
sl. ravnateljstvo pošta i brzajova u Trstu
na molbu občine Baška promjenilo napis
na pečatu poštanskoga ureda u istom mjestu.
Sada se nalazi uz talijanski takodjer i
hrvatski.

Ovoliko do znanja svim hrvatskim i
slovenskim občinam Istre, koje trpe još
uvijek, da se u mnogih post. u edih bani
jedino talijanski jezik na pečatih, tiskovi-
nalih itd. — Tko kuca tomu se otrava i
dise.

Povodan na Pićanščini. Dne 13. t. mj.
nahrupila je silna kiša u onih stranah, to
poplavila pićanski lug i uništila najveći
dio siena.

Kako brzo gubi snagu i moć konj kod
napornog rada, je svakomu konjoposjedniku
poznato. Ukočenost kiša je mnogo puta uzrok
naporom, kojim je isti potvrđen. K izvrsnoj
radnji i naporku konja pripomaže Kwizdin
restitucijonfluid a kr. vode za pranje konja.
Ovo sredstvo rabi se izvrsno proti izgubljenju,
krivohodju, ukočenosti kiša, slabosti živala i
k jakosti prije i poslije velikih naporah i pri
jakom kasu.

Milodari

za garnituru pisacega stola za našega dičnoga prvaha
g. dra Ante Starčevića,
što mu se uručila prigodom otvorenja
njegova doma.
(Konan.)
Sabrano u Mosćenah: An. Čović 50 n.,
M. Rudan 50 n., Maria Domaldović 50 n.,
Victoria Rubinčić 20 n., Marija Bavković
30 n., Ivana Rudan 20 n., Marija San-

dalj 30 nov., Marija Negovetić 50 nov., Pavica Negovetić 30 nov., Antonija Mohović 50 nov., N. N. 30 nov., Marija Kučić 25 nov., Marija Frian 25 nov., Josipa Solar 25 nov., Zdravka Klinačeva 25 nov.

Sabrano u Pazinu: Ivka Čerjina 2 for., Antonija Bertoša 1 for., Marija Bertoša 1 for., Slava Jelušić 1 for., Antica Marijanović 2 for., Zora Bač 1 for., dr. Dinko Trinašević za buduću suprugu 5 for., dr. Podreka isto 1 for., Josip Mandić blag. obć. isto 1 for.

Sabrano u Buzetu: Ana Pospisil 1 for., Ljndmila Stranić 1 for., Katica Stranić 1 for., Sabrano u Kopru: Antonija Milohnić 2 for.

Sabrano u Berseču: Mihajlica Pajalić 1 for., Pavica Jelušić 1 for., Ljubica Jelušić 1 for.

Sabrano u Podgradu: Katica Dubrović 1 for., Ida Guzelj 50 nov., Anna Bratina 50 nov., Marija Brajša 50 nov., Fanny Jenko 2 for., Lučica Jerman 50 nov., M. Maurić 2 for.

Sabrano u Jelsarab: Ema Makarović 1 for., Marija Jug 50 nov. i u Lovranu: Djeroslava Brajša 50 nov.

Ukupno 112 for.

Vučenje aršćka za gradnju crkve povodom jubileja prejas. cesara je nepozovno na 12. septembra o. god. prenešeno. Glavni dopitak iznasa 30.000 forinta.

Listnica uredništva.

Gosp. Kneževgradski: Nije za tisk. Zdravo!
Gosp. A. M. u K. drugi put. Gosp. F. M. u sv. P. također.

Listnica uprave.

Velež. g. Stjepan Kropac župnik - Stari Pazin. Zadnji broj lista stigao nam natrag za opazkom: „Retour - neprimamo!“ Izvolite nam dopisnicom javiti, da li to Vi napisaste ili možda tkogod protiv Vašoj volji - da ne bude kasnije reklamacijah i da uzmognemo eventualno protiv nepozvanim postupati.

Br. 1991.
Oglas natječaja.
Otvara se natječaj na mjesto obćinskoga redara u Pazinu uz mjesečnu plaću od 30 for. posticipatno plativih iz obćinske blagajne.

Odjeću dobiva redar prvi put u naravi a unapriod 40 forinta godišnjih za nabavu iste.

Molitelji imaju biti krepkoga zdravlja, dobe od 25 do 40 godina, neporočnoga življenja, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieči i pismu, a po mogućnosti talijanski.

Molba neka se šalju podpisanomu do konca julya 1895.

Obćinsko poglavarstvo
u Pazinu, dne 8. julya 1895.

učelnik:
Dr. Dinko Trinašević.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro, preporučaju sl. obćinstvu svoju trgovinu manifaktornom robom. Na skladištu nalazi se posve nova roba, kako za ženska, tako za mužkarce i djeca. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnatih. Velika zalaha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihii nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cijenj. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebstine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.
Govori se hrvatski i slovenski.

Očitovanje.')

Velećienjeni g. urednici!

Na Vaš poziv, g. urednici, rado izjavljujem, da moje „Sitnice i bodjike“ nisu bile napierene proti komu našem u rodoljubu na otocih, već da je sve ono bilo obćenito rečeno, kako i Vi sudite. U ostalom, da sam znao, da će ona stvar toliku galamu prouzročiti, ne bih je ni poslao u javnost.

V. P. Beršjanski.

*) Ovim smatramo ovo pismo zaključenim. Op. uredn.

Poziv.

Na glavnu skupšćinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će se obdržavati dne 25. tek. mj. ob 4. uri pop. u prostorijah družtva „Zora“ u Opatiji sa sliedećim dnevnim redom:

1. Opravdanje društvenog ravnateljstva, što se redovito glavna skupšćina nije držala u roku propisanom u §. 23. društvenih pravila.
2. Pozdrav predsjednika.
3. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupšćine.
4. Obrućan od 1. aprila do 31. decembra 1894.
5. Izvješće ravnateljstva i nadzornog vieća.
6. Izbor jednog člana obraničkog suda.
7. Razni predlozi.

Dr. Dinko Vitezki, v. r. predsjednik.

Ponuda.

U Kanfanaru na zdravom mjestu blizu željezničkoga udaja se na prodaju dvokratnu lepu kuću, vrlo prostranom konobom za vino; usried konobe spremna za žganje rakije. Za kućom nalazi se peć, dvorište i dva vrta.

Pobliže vijesti o tom podaje u Kanfanaru Ante Mišan.

Izvinis e. kr. kralj. privilegovani šturaljke proti mildevu (peruvospol) inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uzdržanosti i lakho uporabe za svaku vrst trta. Te šturaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po dosadašnjih nizkih cijenah.

Schivitz & Comp.

u Trstau.

Cijenke raznašljaju na zahtjev franko.

Na sve e. k. poštanske urede cesarstva raznašljaju kompletne šturaljke franko uz potražje za 10 for. Izrađuju također strojeve za sampranje, neprestano djelujuće tiskaonice itd.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma (naproti velikoj kasarni).

Prodaje po najvjerovatno niskim cijenam svakovrsne i engleske dvokolice (Bicycle). Zastupstvo dvokolice „Adler“ iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i „Viktoria Cycle Works“

Wolverhampton (Englezka).

Dvokolice „Adler“ svjetskoga su glasa i uporabljuju se kod njemačke vojske. Janči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga besplatno. Pošilja se u pokrajino i na sve kraje.

3 zlate 15 srebrnih kolajna 12 častnih in priznaločnih diplomov

Fran. IV. Kwizda

KWIZDE

Kornelburški redilni prašek za živilo.

Dietiški sredstvo za kuje, rogate živali in ovce. Rabi se uvali 40 let v mnogih bluhiv, kadne žirina nima tela, ako sledo prebočaji, da se poboljša mleko in ponuži mleko pri kracah.

Cena: 1/2 škatlici 70 nč., 1/4 škatlici 35 nč.

Korisnik dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah s mlodijami v Avstro-Ogerski

Glavna zaloga Kreis Apotheke Kornelburg pri Dunaju.

„Kupuj kod kovača, a ne pri kovačetu“ veli stari pregovor.

To važi po svoj pravici za svoj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova ja moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlje samomu kupovalca u korist doći moraju.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosuda nikada, za krojače nefrankorana.

Komadi za odjeće.

Peruvini i dosking za velećastno svecenstvo, predpisani komadi za unitorne e. kr. činovnikah, također za veterana, vatrogasce, gumbiuh, živreje, sukno za bijelj i igraće strole, pokrivača za voz, lođen. Velik izbor za stajerskoga, kornškoga, tirolskoga lođna za gospođin i gospođe po izvornih cijenah tovarna su tako velikom izboru kako i tovarna ne može imati niti druga desetera kakovitena. Najveći izbor samo stroga trnjaška sukna u najmodernijih bojah za gospođe. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podstare za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Učestno, primjerno, pošteno, trajno, čisto svu-neno sukmeno blago i ne dobro kupovanje cunjah, koje imaju komad vrednost odškodnino za krojače, priporoča

Iv. Stikarofsky,

Brno (aust. Manchester).

Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 milijuna for. — Pošilja se po poštarom pouzbeć.

Na oprez!

Agenti i prodavaoci nudjuć n. d. o. s. blago pod znamenjem „Stikarofskoga blago“. Da zabrauju varanje p. n. eduzička, namnamjan, da takovim ljudem ne prodajam blago pod nikakvom pogodbom.

Odgovorni urednik Mate Mandić

U LJEKARNI EDE TOMAJA

u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni, osobito preporuke vrijedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i tiganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križnah, kostanom poganec, probadanju, svakovrstnim nazobam. — Ciena 80 nč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsah, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sijplivost. — Ciena 80 nč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoci, skrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krhļivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena 50 nč. i for.

Pojačene švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom odiščuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, oblaščava teginja ili mućnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u žilici, želudacno grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili griznja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, osućrat će si zdravlje, telesnu snagu i zapričćiti razne bolesti. — Ciena 50 nč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski koh i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objaščivanje želudca i probave, kada blago nećo rado žderati, pa se napuhne. Krave daraju od zjega više i boljega mleka, konji postaju čiliji i jaći. — Ciena jednomo omoči 45 nč.

Švajcerske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i smanjenje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatlici 70 nč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti koštenoj boli, grčevim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objaščivanje i okrepljivanje žila i živalca. — Jedna flaša 80 nč.

Antiseptična voda za usta i zube saučavaju se zubi od zvarjenja, zapričćaje i ublažuje zubobolja, učvrćuju meso oko zubi, razričćkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boje za farbanje kose, da siede kose poerne, fine sapune, praške za gospođje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljaju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, franczkoja Cognaca.

Zalaha mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinti vrednosti, plaćam sam poštarinu.

Tiskara Dolenc.